

Musikkens betydning for barn med særskilte behov

Hvordan kan bruk av musikk bidra til å styrke kommunikasjons-
og uttryksmåter hos barn med særskilte behov?

Mathilde Nerby Stokk

[kandidatnummer: 2.]

Bacheloroppgave

[BKBAC3900]

Trondheim, april 2024

Bacheloroppgaven er et selvstendig studentarbeid gjennomført ved Dronning Mauds Minne Høgskole for Barnehagelærerutdanning og er godkjent som en del av barnehagelærerutdanningen. Under utarbeidelse av oppgaven har studenten fått veiledning ved DMMH.

DronningMaudsMinne
HØGSKOLE FOR BARNEHAGELÆRERUTDANNING

Innholdsfortegnelse

1.0 INNLEDNING	2
1.1 BEGRUNNELSE FOR VALG AV TEMA.....	2
1.2 PROBLEMSTILLING.....	3
1.3 DISPOSISJON/OPPGAVESTRUKTUR	3
1.4 BEGREPSAVKLARING.....	4
2.0 TEORI.....	5
2.1 MUSIKK SOM UTTRYKSMÅTE	5
2.2 BARNS KOMMUNIKASJON	6
2.3 MUSIKK OG TALESPRÅK	6
2.4 BARN MED BEHOV FOR SÆRSKILT HJELP ELLER STØTTE	7
2.4.1 Musikkterapi	7
2.5 INKLUDERING I FELLESSKAPET	8
3.0 METODE	9
3.1 VALG AV METODE	9
3.2 INTERVJU	9
3.3 PLANLEGGING AV DATAINNSAMLING	10
3.4 STRATEGISK UTVALG.....	10
3.5 BESKRIVELSE AV GJENNOMFØRINGEN	11
3.6 ANALYSE	11
3.6.1 Temaanalyse	12
3.7 KVALITETSVURDERING	12
3.8 METODEKRITIKK	13
3.9 ETISKE RETNINGSLINJER.....	13
3.9.1 Informert samtykke.....	14
3.9.2 Konfidensialitet.....	14
3.9.3 Konsekvenser.....	14
4.0 FUNN OG DRØFTING	16
4.1 MUSIKK SOM KOMMUNIKASJONS- OG UTRYKKS MÅTE	16
4.1.1 Kommunikasjon og verbalspråk	17
4.1.2 Voksenrollen.....	19
4.1.3 Spontansang.....	20
4.1.4 Utviklende interaksjoner.....	20
4.2 INKLUDERING OG SAMSPILL	21
5.0 OPPSUMMERING OG AVSLUTNING	24
LITTERATURLISTE	26
VEDLEGG.....	28
VEDLEGG 1: INFORMASJONS- OG SAMTYKKESKJEMA.....	28
VEDLEGG 2: INTERVJUGUIDE 1 (BARNEHAGELÆRER).....	31
VEDLEGG 3: INTERVJUGUIDE 2 (MUSIKKTERAPEUT)	33
VEDLEGG 4: GODKJENNING FRA SIKT	35

1.0 INNLEDNING

Musikk er noe de aller fleste har et forhold til. Jeg har selv sunget i kor fra jeg gikk i barnehagen, og drevet med musikk gjennom hele oppveksten. Musikk kan påvirke oss og den omgir oss i hverdagen, enten om man skrur på morgenradioen på vei til jobb, går i en klesbutikk, ser en film eller om man selv aktivt oppsøker musikken. For mange kan musikk fungere som en måte å vise identitet og uttrykke seg på, ettersom musikk har en unik evne til å formidle følelser. Enten det er glede, sorg, kjærlighet eller sinne, kan musikk være et kraftfullt verktøy for å uttrykke og bearbeide følelser (Ruud, 2019, s. 66). Musikk har også en unik evne til å bringe folk sammen. Ulike musikkopplevelser skaper mulighet for fellesskap og samhørighet, samt at musikk kan være et bindeledd som skaper sterke bånd mellom mennesker. Musikk bidrar til å berike våre erfaringer, uttrykke våre følelser og bygge forbindelser med egen kultur og andre mennesker (Ruud, 2019, s. 139).

1.1 Begrunnelse for valg av tema

En av grunnene til at jeg søkte meg inn på musikk, drama, kunst og håndverk ved Dronning Mauds Minne er min interesse og kjærlighet for musikk. Musikk har vært en viktig måte for meg å kunne både bearbeide og uttrykke tanker og følelser på. Det er flere grunner til dette. Først og fremst gir musikk en umiddelbar og følelsesmessig respons ved å at jeg kan føle på alt fra motivasjon og spenning til glede eller sorg. Musikk har også vært en viktig kilde for å skape et sosialt fellesskap og jeg har fått flere gode venner gjennom felles musikkinteresse og musikkopplevelser. I både tidligere jobb og i praksis har jeg også sett hvor viktig rolle musikken kan ha i barnehagen og for barna. Jeg opplevde ofte musikkglade barn som gjerne ville lytte til musikk for å kunne synge med, danse eller bruke musikk for å skape en bestemt stemning. Eller barn som aktivt brukte musikk for å regulere seg ned eller for å sovne ved sovestund. I tillegg til dette har jeg jobbet flere somre i avlastningsboliger for barn med særskilte behov hvor jeg har fått oppleve hvilken påvirkningskraft musikk har hatt på deres utvikling og hvor stor del av hverdagen musikken er for enkelte av barna.

Både musikk og språk er også noe som er nedfelt i barnehagens styringsdokumenter slik som Rammeplanen. Rammeplanen har i oppgave å utdype hva det pedagogiske tilbudet i barnehagen skal inneholde. Et av fagområdene i rammeplanen er kunst, kultur og kreativitet. Her påpekes det at personalet skal vise respekt for barns ytringsformer ved å være lyttende og oppmerksom på barns kulturelle uttrykk, samt at de skal motivere barna til å uttrykke seg gjennom blant annet musikk og annen skapende virksomhet, i tillegg til å gi barn mulighet til å utvikle varierte uttrykksformer (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 52). Rammeplanen har

også et fagområde som tar for seg kommunikasjon, språk og tekst, og ved flere av underpunktene knyttes språket opp mot blant annet musikk. Det står at barn i barnehagen skal møte ulike språk og språkformer gjennom litteratur, sanger, rim og regler. Barnehagen skal stimulere til språklig nysgjerrighet og utvikling gjennom at barn leker med språk, tekst og symboler. Videre står det at det er personalets oppgave å oppmuntre barn til å leke og fabulere med både lyder, ord, rim og rytme (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 48).

1.2 Problemstilling

I tillegg til tidligere jobberfaringer, samt praksis her ved Dronning Mauds Minne, har vi også hatt mye spennende og lærerik undervisning knyttet til denne tematikken. Dette har bidratt til å skape en større nysgjerrighet rundt temaet og gjort at jeg har hatt lyst til å lære mere, samt forske på hvordan musikk kan påvirke barns uttrykksmåte og kommunikasjon hos barn med særskilte behov. Derved ble dette fokuset for bacheloroppgaven, og med bakgrunn i dette ønsker jeg å besvare følgende problemstilling:

Hvordan kan bruk av musikk bidra til å styrke kommunikasjons- og uttrykksmåter hos barn med særskilte behov?

1.3 Disposisjon/oppgavestruktur

Etttersom det ikke finnes noe fasitsvar på hvordan man skal strukturere bacheloroppgaven har jeg valgt å dele oppgaven i fem deler for å skape en oversiktlig og ryddig struktur på oppgaven (Bergsland & Jæger, 2022, s. 17). I første kapittel har jeg presentert begrunnelse for valg av tema, samt presentert problemstillingen. I tillegg har jeg valgt å skrive en begrepsavklaring for å presentere noen viktige begrep som vil bli relevant for oppgaven. I kapittel to presenteres de teoretiske perspektivene som har vært relevant for tematikken og problemstillingen. Det tredje kapittelet omhandler metode. Her presenterer jeg valg av metode og hvorfor jeg valgte nettopp denne metoden. I tillegg skriver jeg om datainnsamlingen og utvalg av informanter. Mot slutten av kapittel tre skriver jeg om arbeidet med analyse, kritikk av metode, samt etiske retningslinjer. I kapittel fire skriver jeg om funn og drøfting. Her vil jeg belyse og drøfte mine funn opp mot teorien, samt i lys av problemstillingen. Dette skal jeg gjøre gjennom å drøfte informantenes svar med utgangspunkt i teorien jeg har anvendt, samt personlige holdninger og erfaringer med tematikken. I siste kapittel, som er kapittel fem, skriver jeg en oppsummering hvor jeg trekker frem de viktigste punktene, før jeg til slutt runder av og avslutter oppgaven.

1.4 Begrepsavklaring

Spesialpedagogikk er et omfattende fagfelt. Ettersom dette er et fag jeg bare har fått et lite innblikk i gjennom utdanningsløpet, vil fokuset i denne oppgaven kun ta for seg deler av faget basert på hva som har vært relevant for problemstillingen og tematikken. Flere ganger i løpet av teksten vil jeg komme inn på det spesialpedagogiske arbeidet i barnehagen, og jeg vil derved bruke begreper som barn med *særskilte behov* og *autismespekterforstyrrelser (ASF)*. Derved ønsker jeg å starte med en begrepsavklaring.

«Spesialpedagogikkens sentrale formål er å fremme læring og livsmestring hos barn og unge med funksjonshemminger og ulike vansker» (Befring & Næss, 2019, s. 23). Når det kommer til barn i barnehagen, er det snakk om barn med forsinkelser i sin kompetanseutvikling, sosialt og språklig, samt barn som har særlige behov for læringsimpulser i samspill og fellesskap med andre barn og i lek (Befring & Næss, 2019, s. 23).

Regjeringen beskriver *barn med særskilte behov* slik; «Med barn som har særskilte behov menes barn som har behov for ekstra omsorg og hjelp til utvikling og læring av ferdigheter uavhengig av diagnose eller årsaken til dette behovet» (NOU 2009: 41, s. 90). Videre skriver Regjeringen at alle barn i barnehagen skal inkluderes, uavhengig av barnas funksjonsnivå og sosiale bakgrunn. Barnehagen har et særlig ansvar for å sikre tilstrekkelig og tidlig hjelp til alle barn som har et behov for særskilt oppfølging og støtte (NOU 2009: 41, s. 90).

Når jeg i denne oppgaven skal snakke om barn med særskilte behov omfatter dette et bredt spekter av utfordringer som jeg ikke vil dekke fullstendig i min oppgave. Noe jeg vil komme inn på i funn og drøfting er barn med autismespekterforstyrrelser. «Autismespekterforstyrrelse (ASF) er en nevroutviklingsforstyrrelse som kjennetegnes av vansker med sosial kommunikasjon og interaksjon, samt repetitive atferds- og tankemønstre» (Kaale & Nordahl-Hansen, 2019, s. 523). Dette er en svært heterogen gruppe med ulike behov for tilrettelegging. Hovedfokuset for denne oppgaven vil knyttes opp mot språk og kommunikasjon. Noen barn med ASF har et godt språk, mens andre barn verken utvikler språk eller annen form for kommunikasjon (Kaale & Nordahl-Hansen, 2019, s. 523).

I tillegg til dette vil begreper som; musikalske virkemidler og grunnelementer, eksempelvis klang, dynamikk, tonehøyde, rytme, tempo, tekstur og form bli relevant i teori-delen og i funn og drøfting.

2.0 TEORI

I teoridelen av oppgaven skal jeg fremstille, samt redegjøre for relevant teori knyttet til problemstillingen min. Her vil jeg forsøke å belyse ulike tematikk som har dukket opp og vært relevant gjennom prosessen i arbeidet med forskningsprosjektet. Tematikken jeg har valgt for forskningsprosjektet er bred og omfattende. Jeg har derfor valgt å snevre inn oppgaven ved å legge fokuset på musikk knyttet opp mot kommunikasjon og språk hos barn med særskilte behov med ulike grad av språkutfordringer. Dette gjenspeiles i mitt utvalg av teori, og mine fokusområder i teoridelen blir derved: musikk som uttrykksmåte, barns kommunikasjon, musikk og talespråk, spesialpedagogisk arbeid i barnehagen og inkludering i fellesskapet.

2.1 Musikk som uttrykksmåte

Ingunn Gallefoss (2022) sier noe om at «Musikk bør være en viktig og stor del av barnehagens kreative hverdag» (Gallefoss, 2022, s. 16). Videre legger hun til at det er få barnehager som ikke forholder seg til det musiske i løpet av barnehagehverdagen, men hun stiller også spørsmål ved om musikk er noe som blir spesielt vektlagt eller om man bare tar i bruk musikk uten å reflektere over hvorfor (Gallefoss, 2022, s. 16). Barn har en nemlig en medfødt kommunikativ musikalitet og gjennom lyd og bevegelse er de i samspill med sine omgivelser helt fra fødselen av (Vik et al., 2023, s. 136).

Når man skal snakke om musikk er det også naturlig å nevne lyd. «Fysisk sett er lyd svingninger som øret oppfatter ved at trommehinnen vibrerer» (Sæther (2019), i Sæther & Angelo, s. 21). Lyden vi hører kan ha ulike kvaliteter. Dette kan blant annet bestå av ulike tonehøyder, ulike styrke eller andre egenskaper som bestemmes av materialet som produserer lyden. Slik Sæther (2019) poengterer kan musikk skapes ved hjelp av lyd som materiale. Dette blir et viktig utgangspunkt for skapende virksomhet sammen med barn og i arbeid med musikk i barnehagen (Sæther (2019), i Sæther & Angelo, s. 21). Lyd er selve råmaterialet for å kunne skape musikk, men musikk handler også om samhandling mellom mennesker, nettopp fordi man kan uttrykke seg gjennom musikk på en måte som går utover det verbalspråklige. Derved blir musikk en måte å skape samhandling og kommunikasjon på (Sæther (2019), i Sæther & Angelo, s. 22). Det at barn utforsker klang ved å slå på bøtter eller lager lyder med bestikk på tallerkenen kan være utgangspunkt for musikalsk og sosialt samspill (Sæther (2019), i Sæther & Angelo, s. 26). Gjennom musiske erfaringer kan barn bli kjent med ulike musikalske virkemidler og grunnelementer som: klang, dynamikk, tonehøyde, rytme, tempo, tekstur og form. Dette kan bidra til å gi barn et medium for uttrykk av opplevelser, tanker og følelser (Sæther (2019), i Sæther & Angelo, s. 23). Barn kan uttrykke

seg gjennom blant annet spontansang. Spontansang er vokale uttrykk som ikke er strukturert eller igangsatt av en voksen. Spontansagen handler om kommunikasjon, utforskning og lek. Dette er egenkomponerte vokale ytringer som baserer seg på improvisasjon, lek, kreativitet og individuelle tolkninger for at musikken skal passe til øyeblikket (Knudsen & Ågedal, 2023, s. 44-45).

2.2 Barns kommunikasjon

Sæther (2019) som selv har erfaring fra arbeid med barn med psykisk funksjonshemming, sier noe om at barn med autismspekterforstyrrelser kan ha vanskeligheter med sosial tilknytning og kommunikasjon. De kan ha manglende talespråk og manglende forståelse for andres følelser (Sæther (2019), i Sæther & Angelo, s. 78). Videre snakker Sæther (2019) om begrepet *kommunikasjon*, som kommer fra latin og betyr «å gjøre felles». Begrepet kommunikasjon tar for seg at man oppfatter og tolker noe likt. For å kunne utvikle kommunikasjon må vi derved utvikle noe felles. Et barn med autismspekterforstyrrelser kan ha manglende evne til å vise gjensidighet i enkelte følelsesuttrykk i nærkontakt med andre. Det vil derfor bli viktig å kunne skape former for utveksling mellom barnet og den voksne ut fra de uttrykkene barnet faktisk kommer med, som kan for eksempel være stemmemodulering, gester, rytme og tempo. Dette forutsetter at man observerer at barnet har en musikalsk kompetanse som begge kan bygge videre på (Sæther (2019), i Sæther & Angelo, s. 78).

2.3 Musikk og talespråk

Måten barn tilegner seg ulike måter å kommunisere og uttrykke sine meninger, anses å være en viktig del av språkutviklingen. Førspråklig kommunikasjon også kalt preverbal kommunikasjon, er kommunikasjon ved hjelp av signaler. Dette kan bestå av alt fra ulike ansiktsuttrykk, koppspråk og lyder (Sjøvik, 2014, s. 132). Ulf Jederlund snakker om at musikken i språket, også kalt det prosodiske nivået er grunnleggende for at man skal kunne lytte og forstå, samt produsere sammenhengende tale (Jederlund, 2011, s. 65). Utviklingen av talespråk deles inn i to hovedlinjer, nemlig det prosodiske nivået og det segmentelle nivået. Det prosodiske tar for seg intonasjon, fraselengder, rytme og betoning, og det segmentelle tar for seg ulike språklyder som vokaler og konsonanter. Musikkaktiviteter som inneholder rytme, betoning, intonasjon og fraselengder kan bidra til å stimulere utvikling av talespråk ettersom uttalen av nye lyder bæres frem av rytmen og melodien som barn allerede kjenner til og behersker (Sæther (2019), i Sæther & Angelo, s. 82). Ved at de ansatte i barnehagen evner å ta i bruk sanger som har tydelig sammenheng mellom ord og rytme kan barns forståelse av

språket øke hvis man mestrer å finne mening i hvordan ordene følger etter hverandre (Sæther (2019), i Sæther & Angelo, s. 85). Ruud snakker også om at sang og musikk kan gi barn rike muligheter til å utvikle ordforrådet, setningsoppbygging og gi støtte til barns begrepsutvikling (Ruud, 1990, s. 146). Ved å ta i bruk og anvende ulike instrumenter som for eksempel en tromme, kan dette ha en viktig støttefunksjon i utvikling av språket. Ved bruk av en tromme kan man spille ordrytmer og eksempelvis barnas navn, eller man kan spille alle slags ord og uttrykk. Dette kan ha betydning for både musikalsk og talespråklig utvikling ved at barns rytmeoppfattelse styrkes (Sæther (2019), i Sæther & Angelo, s. 86).

2.4 Barn med behov for særskilt hjelp eller støtte

Når det er snakk om barn med behov for særskilt hjelp eller støtte i barnehagen, dreier dette seg om barn som er forsinket i sin kompetanseutvikling, språklig og sosialt, samt at de har behov for læringsimpulser i fellesskap og lek sammen med andre barn. Dette er en mangfoldig gruppe med barn som kan bestå av barn med blant annet hørsels-, syns-, språk-, tale-, og motoriske vansker, som kan være både engstelige og innadvendte, eller utadvendte og hyperaktive. Felles for alle barn i denne målgruppen er målet om å kunne optimalisere barnas lærings- og utviklingsmuligheter (Befring & Næss, 2019, s. 23). Dette blir et viktig fokus å ha med seg i barnehagens arbeid. Bodil Mørland (2014) hevder at barnehagen er en viktig arena for barn som har behov for særskilt støtte, ettersom de har både glede og nytte av daglig samhandling med andre barn. Dette kan bidra til å bygge grunnlag for gode dannelsingsprosesser gjennom læring, omsorg, utfordringer og samspill med hverandre (Mørland, 2014, s. 98). Her spiller også personalet en viktig rolle, ettersom det blir viktig at barnehagen har et personalet som mestrer å legge til rette for gode lærings- og dannelsingsprosesser. Den gode barnehagen har et personale som viser engasjement, søker ny kunnskap og som har vilje til å utvikle en barnehage som har rom for alle, samt et blikk for hvert enkelt barn sine behov og muligheter (Mørland, 2014, s. 99).

2.4.1 Musikkterapi

Even Ruud, som er professor i musikkterapi definerer musikkterapi slik: «musikkterapi er bruk av musikk til å gi mennesker nye handlingsmuligheter» (Ruud, 1990, s. 24). Gisle Fuhr ved norsk forening for musikkterapi (2019) utdyper at barn som av ulike årsaker har vansker som medfører ulike utfordringer har rett til å kunne medvirke og delta ut fra egne behov og forutsetninger, i tillegg til at de skal få et likeverdig og inkluderende tilbud. Musikkterapi kan gis individuelt eller i gruppe, med fokus på barn som trenger ekstra hjelp eller støtte (Fuhr, 2019). En musikkterapeut legger vekt på tidlig relasjon og samspill, lek og

improvisatorisk musikkterapi som grunnlag for sitt arbeid. Fokuset rundt arbeidet omhandler barnets resurser, behov og interesser, i tillegg til at musikkterapeuten jobber for å etablere en tillitsfull relasjon med barnet for å kunne støtte og møte barnet der barnet er.

Gjennom lek, improvisasjon og sansing med musikk skapes et felles fokus og meningsfull samhandling. Dette musikalske samspillet søker musikkterapeuten etter å benytte for å kunne bidra til å styrke utviklingsområder som grunnleggende samspill, språk, motorikk og sosiale relasjoner. Musikkterapeuten samarbeider tett med både barnehagepersonell og andre fagpersoner (Fuhr, 2019). En kan si at det overordnede målet med musikkterapi er å jobbe for personlig utvikling og vekst gjennom sosialt og musikalsk samspill. Musikk forholder seg nemlig ikke til diagnoser eller eventuelle begrensninger. Musikk er noe som er iboende i alle barn og de fleste barn har et åpent sinn og åpne sanser for musikk (Vik et al., 2023, s. 137).

2.5 Inkludering i fellesskapet

Karianne Franck (2023), som er førsteamanuensis i pedagogikk ved Dronning Mauds Minne høgskole snakker om at inkludering retter fokuset mot fellesskapet. Utgangspunktet for fellesskapet er at alle har en naturlig tilhørighet (Dronning Mauds Minne Høgskole, 2023, 2:28). Videre snakker Franck om ulike dimensjoner av inkludering. Den sosiale dimensjonen handler om at barn er aktive deltagere i fellesskapet gjennom lek og vennskap. Den psykiske dimensjonen dreier seg om hvorvidt barnet opplever selv å bli inkludert og anerkjent i fellesskapet (Dronning Mauds Minne Høgskole, 2023, 4:17). Når det kommer til å lære seg språk kan en viktig kilde være jevnaldrende som snakker språket man skal lære seg, også kalt for målspråket. For barn i barnehagealder kan det derved være avgjørende å bli sosialt akseptert av de andre barna som snakker målspråket, men for å bli sosialt akseptert må man kunne litt av språket allerede (Kulset, 2018, s. 135). Dette kaller Kulset (2018) for *det doble dilemmaet*. Videre legger hun til at *det doble dilemmaet* kan brytes gjennom sang og musikk ved at man får et felles repertoar av sanger man kan ta i bruk i det sosiale fellesskapet. I barnehagen har barn mange gode fellesskapsmuligheter gjennom musikken. Den kan blant annet bidra til å bringe barnegruppa sammen ved å skape samhold og styrke fellesskapet. Dette gjelder både mellom barn-barn og barn-voksen relasjonene. Her får man mulighet til å koble seg på hverandre og dele oppmerksomheten. Gallefoss (2022) sier noe om at felles oppmerksomhet er en form for intersubjektiv deling og handler om at to eller flere mennesker deler en opplevelse (Gallefoss, 2022, s. 26).

3.0 METODE

Vitenskapelig metode er en fremgangsmåte som brukes for å samle inn, analysere og tolke data, hvor målet er å belyse informasjon om det man undersøker, i tillegg til hvordan denne informasjonen kan analyseres (Bergsland & Jæger, 2022, s. 28). Det finnes ulike former for forskningsmetoder, men hovedsakelig deles disse inn i to kategorier: kvalitativ og kvantitativ metode. Det som skiller disse metodene, er hvordan data registreres og analyseres. «kvalitative metoder går mer i dybden og vektlegger betydning, mens kvantitative metoder vektlegger utbredelse og antall» (Bergsland & Jæger, 2022, s. 28).

3.1 Valg av metode

Når det kom til valg av metode bestemte jeg meg raskt for at jeg ønsket å bruke intervju som innsamlingsstrategi for bacheloroppgaven. Intervju faller under kategorien kvalitativ metode. Hensikten med kvalitativ metode er å danne seg en forståelse av sosiale fenomener og menneskers hverdagshandlinger (Bergsland & Jæger, 2022, s. 29). Både fortolkning og kontekst blir sentrale begreper innenfor kvalitativ forskning ettersom dette påvirker svarene og resultatene som kommer til syne etter datainnsamlingen. Forståelse og tolkning av de sosiale fenomenene leder til ny tolkning og ny forståelse, og dette igjen vil føre til utvikling av ny kunnskap. Dette kalles den hermeneutiske fortolkningsprosessen (Bergsland & Jæger, 2022, s. 30). Grunnen til at jeg valgte å bruke intervju som innsamlingsstrategi er fordi kvalitativ metode, slik intervju er går mer i dybden og fører derved til at jeg kan utvikle en forståelse av hvordan ulike fagfolk opplever, reflekterer over og jobber med tematikken (Thagaard, 2018, s. 11).

3.2 Intervju

Intervju som metode har ingen strenge rammer eller regler, men hensikten med et intervju blir å besvare spørsmålene *hva*, *hvorfor* og *hvordan*. Et intervju er et råmateriale og kvaliteten på intervjuet vil derfor være avgjørende for kvaliteten på den senere analysen og rapporteringen (Bergsland & Jæger, 2022, s. 32). Før et intervju skal gjennomføres bør man skaffe seg en teoretisk og begrepsmessig forståelse av det som skal undersøkes slik at man har et grunnlag av forståelse for tematikken, både for å kunne stille de riktige spørsmålene og for å kunne tilføre ny kunnskap (Bergsland & Jæger, 2022, s. 32). Dette gjorde jeg ved å lese mye teori og ved å sette meg inn i relevant pensumlitteratur som ble viktig for å danne et godt grunnlag for intervjuguiden.

3.3 Planlegging av datainnsamling

Første steget i prosessen ble å lage en arbeidsskisse hvor jeg kom med flere aktuelle temaer og vinklinger for oppgaven, i tillegg til hvilken metode jeg ønsket å bruke. Etter at temaet og problemstillingen var fastsatt, startet jeg prosessen med å søke etter barnehager og fagpersoner som var relevante for problemstillingen min. Samtidig som jeg gjorde dette, skrev jeg også et informasjons- og samtykkeskjema (vedlegg 1), i tillegg til en intervjuguide (vedlegg 2 & 3). I informasjons- og samtykkeskjemaet opplyste jeg blant annet om hva slags oppgave jeg skriver og temaet jeg skal belyse. Videre informerte jeg om navn på min institusjon, samt navn på veileder, i tillegg til informasjon angående informantens anonymitet (Dalland, 2020, s. 82). Ettersom min første tanke var å gjennomføre observasjoner i tillegg til å intervju har jeg også inkludert spørsmålet om observasjon i informasjons- og samtykkeskjemaet. Jeg valgte å gå bort i fra observasjon ettersom dette ikke ble like relevant for å svare på problemstillingen, da jeg fikk tilstrekkelig med datamateriale fra intervjuene. Intervjuguiden har blitt utviklet over tid, ettersom jeg har funnet relevant teori og etter dialog med mine veiledere. Hensikten med intervjuguiden er at den skal kunne brukes som en retningslinje for intervjuet og bidra til å lede deg gjennom intervjuet (Dalland, 2020, s. 83). Det finnes ulike typer for kvalitative intervjuer, og jeg valgte å ta i bruk en delvis strukturert tilnærming. Det vil si at temaene for intervjuet er fastlagt på forhånd, men underveis i intervjuet ble enkelte spørsmål tilpasset. I tillegg ble det naturlig å inkludere noen spørsmål om temaer som ikke var planlagt på forhånd, samt noen oppfølgingsspørsmål for å få en dypere forståelse av det informantene fortalte om (Thagaard, 2018, s. 91).

3.4 Strategisk utvalg

Adgang til felten og det å få tak i informant viste seg å ikke være så lett, og dette ble en prosess som tok lenger tid enn forventet. Hva dette kommer av er vanskelig å gi konkrete svar på, men min oppfatning etter å ha kontaktet flere barnehager er at det kan oppleves litt skummelt å skulle utale seg om teamet, ettersom teamet tar for seg barn med særskilte behov og at tematikken derved blir mer sensitiv. Dette førte til at jeg ble nødt til å finne en alternativ setting for å få adgang til felten (Thagaard, 2018, s. 60). Etter mye undersøking og nettbasert søk, samt en nøye gjennomgang av prosjektets omfang for informantene, endte jeg opp med to nøkkelinformanter. Begge informantene bruker musikk i sitt arbeid med barn. På grunn av utfordringer med å rekruttere nok barnehagelærere som informanter, valgte jeg også å intervju en musikkterapeut, ettersom musikkterapeuten jobbet med barn med særskilte behov i alderen null til seks år. «Strategisk utvelgning er basert på at vi systematisk velger personer eller enheter som har egenskaper eller kvalifikasjoner som er strategiske i forhold til

problemstillingen» (Thagaard, 2018, s. 54). Begge informantene har ulike utdanningsbakgrunn. Informant 1 jobber som barnehagelærer i en konseptbarnehage med fokus på musikk, i tillegg til å ha grunnutdanning som faglærer i musikk. Informant 2 jobber som musikkterapeut. Selv om dette er ulike yrker jobber begge i forskjellig grad med tematikken, noe jeg tenkte var et spennende utgangspunkt for intervjuene.

3.5 Beskrivelse av gjennomføringen

Når det kom til gjennomføringen av intervjuene ble det av praktiske årsaker bestemt at jeg skulle møte informantene på informantenes arbeidsplasser, dette for å kunne skape en atmosfære hvor informanten kunne føle seg trygg nok til å snakke fritt om sine opplevelser og erfaringer (Bergsland & Jæger, 2022, s. 34). Dermed ble et intervju gjennomført i en barnehage og et intervju gjennomført på et møterom i et kontorbygg. Jeg valgte å søke SIKT (vedlegg 4) slik at jeg kunne bruke båndopptaker under intervjuene da dette gjorde det enklere for meg å ha en god flyt i samtalen uten skrivepauser, og jeg fikk konsentrert meg om samtalepartneren og dialogen oss i mellom (Bergsland & Jæger, 2022, s. 32). Underveis i intervjuene forsøkte jeg å skape god kontakt med informantene gjennom øyekontakt, lytte aktivt og bruk av mimikk som nikk og smil. Den gjensidige påvirkningen mellom informant og intervjuer er en forutsetning for det kvalitative forskningsintervjuet (Dalland, 2020, s. 78). Etter første intervjuet ble gjennomført hadde jeg ikke inntrykk av at jeg hadde skaffet meg tilstrekkelig med datamateriale enda, men etter å ha gjennomført begge intervjuene kjente jeg på et metningspunkt og at jeg hadde fått tilstrekkelig materiale for å både drøfte og belyse problemstillingen (Bergsland & Jæger, 2022, s. 33). Ettersom begge informantene har ulike utdanningsbakgrunn og derved arbeider på to ulike måter når det kommer til barn, ga dette meg ulike innfallsvinkler og perspektiver på hvordan man kan ta i bruk musikk for å styrke kommunikasjons- og uttrykksmåter hos barn med særskilte behov.

3.6 Analyse

Datamaterialet må klargjøres før analysearbeidet begynner. Målet med analysen er å finne ut av hva intervjuet har å fortelle (Dalland, 2020, s. 94). I arbeid med analyse blir hensikten å redusere datamengende, i tillegg til å skape struktur, orden og mening. For å strukturere datamaterialet kan det være hensiktsmessig å fjerne overflødig materiale som ikke har betydning for formålet med problemstillingen (Bergsland & Jæger, 2022, s. 45). Formålet med analysen er å få frem det som er betydningsfullt for problemstillingen og det man ønsker å undersøke, samt forske på. I arbeidet med transkriberingen av intervjuene har jeg forsøkt å være så nøye som mulig samtidig som jeg har forsøkt å utelate digresjoner eller overlappende

informasjon som ikke er hensiktsmessig for problemstillingen. En annen ting som vil være vesentlig å tenke over i arbeid med analyse er å skape et skille mellom hva informantene kommer med av utsagn og mine egne tolkninger og tanker knyttet til svarene informantene kommer med. Dette bygger på min forforståelse, og handler om at de perspektivene og erfaringene jeg tar med meg inn i forskningsprosjektet bidrar til å gi tilgang til noen former for innsikt, samtidig som de også kan skygge for innsikt (Thagaard, 2018, s. 79). Derved blir det viktig å kunne vise tydelig i teksten hva som er mine tolkninger og hva som er informantens utsagn. Dette kan bidra til at leseren får bedre innsikt i det jeg har kommet frem til gjennom mine fortolkninger, noe som igjen kan bidra til å øke validiteten av arbeidet (Bergsland & Jæger, 2022, s. 45).

3.6.1 Temaanalyse

Ved å ta for seg en temaanalyse retter man oppmerksomheten mot temaer som representeres i prosjektet. Formålet blir å gå i dybden på temaene, i tillegg til å sammenligne all dataen for å kunne danne en dypere forståelse av hvert enkelt tema (Thagaard, 2018, s. 171). På bakgrunn av informantenes ulike utdanningsbakgrunner valgte jeg å skrive to intervjuguides (vedlegg 2 & 3) for å forsøke å tilpasse meg informantenes individuelle fagfelt. Jeg valgte likevel å ha samme struktur og delvis like spørsmål i begge intervjuguidene. Når jeg skulle analysere datamaterialet ble det derved lettere å kunne finne klare temaer som var gjennomgående i begge intervjuene. For å kunne sammenligne dataene innenfor hvert enkelt tema, må man klassifisere og kode dataene. Dette gjorde jeg gjennom blant annet fargekoding av transkriberingen. Utfordringene ved temaanalyse er at man løsriver deler av teksten fra sin opprinnelige kontekst og sammenheng og derved kan også deler av konteksten forsvinne (Thagaard, 2018, s. 171).

3.7 Kvalitetsvurdering

I kvalitative studier og ved bruk av intervju som datainnsamlingsmetode vil det være naturlig å stille spørsmål ved studiets og datamaterialets pålitelighet. Gjerne knyttet opp mot hvordan datamaterialet er samlet inn og hvordan det er bearbeidet, analysert og tolket (Bergsland & Jæger, 2022, s. 44). Reliabilitet blir et sentralt begrep for å kunne vurdere forskningsprosjektets troverdighet (Thagaard, 2018, s. 181). «Pålitelighet eller reliabilitet er et kriterium for kvalitet i forskning og handler om hvorvidt det arbeidet du har presentert, er til å stole på» (Dalland, 2020, s. 58). Jeg kan bidra til å styrke reliabiliteten ved å gi en detaljert og åpen fremstilling av forskningsprosessen. Dette bidrar til å gi leseren innsikt i både valg av teori, metode, og de ulike funnene som har blitt gjort. I tillegg til dette øker reliabiliteten ved

at jeg gir leseren et innblikk i, samt redegjør for hvilke teorier jeg har valgt å vektlegge og hvilke betydning disse kan ha hatt for tolkningene av datamaterialet (Bergsland & Jæger, 2022, s. 44). Videre har jeg i tillegg forsøkt å være transparent gjennom hele forskningsprosessen for at leseren skal få mulighet til å kunne vurdere kvaliteten av prosjektet (Thagaard, 2018, s. 200).

3.8 Metodekritikk

Før jeg gjennomførte intervjuene valgte jeg å sende ut intervjuguiden til informantene (vedlegg 2 & 3). Dette gjorde jeg slik at informantene skulle få en pekepinn på hva jeg ønsket å snakke om og for at de kunne forberede seg på spørsmålene. Dette kan bidra til å skape trygghet for informanten og føre til at informanten får mulighet til å reflektere og komme med mer utdypende svar. I tillegg til at det kan føles betryggende å vite hva man vil bli spurt om på forhånd. I andre enden kan dette også være en svakhet ved at svarene fra informantene bærer preg av at de er nøye tenkt igjennom på forhånd og derved kanskje ikke blir like spontane. Ved å ta i bruk båndopptaker med god kvalitet under intervjuet styrkes reliabiliteten og troverdigheten ved at samtalen kommer tydeligere frem på opptaket (Thagaard, 2018, s. 112). En annen svakhet ved forskningsprosjektet er at kvalitative metoder legger stor vekt på fortolkningsbasert ståsted (Busch, 2021, s. 62). Forskningsprosjektet påvirkes av mine fortolkninger av informantens svar ettersom det er uvisst om jeg har tolket og forstått svarene til informantene slik svarene var ment. Når vi legger vekt på tolkning, blir det naturlig å stille spørsmål ved forskningsprosjektets pålitelighet og kvalitet (Thagaard, 2018, s. 19). Derved blir kvalitetsvurderingen av forskningsprosjektet viktig for å gi leseren en detaljert og åpen fremstilling av forskningsprosessen.

3.9 Etiske retningslinjer

Når man skal behandle personopplysninger vil det være viktig å ha et bevisst forhold til de etiske retningslinjene. Hvordan man skal behandle personopplysninger er også nedfelt i lovverk. Her kommer det frem at formålet med loven er å bidra til at personopplysninger blir behandlet i samsvar med nødvendige personvershensyn, i tillegg til å beskytte hver enkelt mot å bli krenket gjennom behandling av personopplysninger (Personopplysningsloven, 2000, §1). Når det er snakk om etiske retningslinjer knyttet til forskerens etiske ansvar pleier disse å deles inn i tre hovedprinsipper, nemlig *informert samtykke*, *konfidensialitet* og *konsekvenser* (Bergsland & Jæger, 2022, s. 47).

3.9.1 Informert samtykke

Informert samtykke dreier seg om at informantene skal få tilstrekkelig med informasjon om formålet med forskningen, samt hvem som får tilgang til forskningen og hvordan resultatene skal brukes. Forskningsetiske retningslinjer for samfunnsvitenskap og humaniora (NESH) sier noe om at når forskningen omhandler personopplysninger må forskeren innhente samtykke fra de som skal delta i forskningsprosjektet. Et slikt samtykke skal være informert og fritt, og skal bidra til å skape trygghet og tillitt mellom informantene som deltar og forskeren (NESH, 2021, s. 18). For å oppnå dette skrev jeg et informasjons- og samtykkeskjema (vedlegg 1) som jeg sendte til informantene i forkant av intervjuene. Dette ga informantene tid til å lese igjennom og sette seg inn i forskningsprosjektets overordnede mål og hva prosjektet dreier seg om. I tillegg ble de informert om at undersøkelsen er på frivillig basis og at de har mulighet til å kunne trekke seg når som helst i prosessen. «Prinsippet om informert samtykke er basert på respekten for individets råderett over eget liv, og at den enkelte har kontroll med opplysninger om seg selv som deles med andre» (Thagaard, 2018, s. 23). At samtykket er *informert* betyr at deltakerne har fått tilstrekkelig med informasjon om hva deltakelsen vil innebære, og at samtykket er *fritt* betyr at deltakerne har godkjent å delta uten noe ytre press (Thagaard, 2018, s. 23).

3.9.2 Konfidensialitet

Konfidensialitet handler om at man ikke skal offentliggjøre noe personlig data som kan indikere eller avsløre de ulike informantenes identitet. Dette kan være en utfordring i intervjustudier ettersom informantene ofte forteller om erfaringer, hendelser eller historier de selv har opplevd, noe som gjør at det lettere kan bli gjenkjennbart hos andre. Derved må intervjueren kunne formidle informasjonen videre på en måte som gjør at informanten ikke kan identifiseres (Bergsland & Jæger, 2022, s. 47). I tillegg til dette dreier også konfidensialitet seg om at opplysninger knyttet til enkeltpersoner lagres og håndteres på en forsvarlig måte (Thagaard, 2018, s. 24). Dette har jeg blant annet gjort ved å oppbevare alt av opplysninger på en sikker måte hvor man trenger passord for å få tilgang, samt at jeg har slettet alt av informasjon etterhvert som jeg har blitt ferdig med de ulike stegene i forskningen. I tillegg til dette har jeg utelukket å skrive ned navn på informantene og andre identifiserbare opplysninger på datamaskinen (Thagaard, 2018, s. 24).

3.9.3 Konsekvenser

Konsekvenser handler om hvilke konsekvenser forskningsprosjektet kan ha for de som deltar. Konsekvensene bør vurderes med hensyn til mulig skade og negative konsekvenser

som kan påføres informantene, og det blir forskeren sitt ansvar å beskytte informantenes integritet gjennom hele forskningsprosessen (Thagaard, 2018, s. 27). Etter å ha gjennomført et intervju er det viktig at informanten ikke føler hen har utlevert seg selv eller arbeidsplassen sin på en måte som oppleves ubehagelig (Bergsland & Jæger, 2022, s. 35). For å unngå dette har jeg anonymisert arbeidsplassen til informantene, i tillegg til at de er informert via informasjons- og samtykkeskjemaet at de kan trekke seg fra forskningsprosjektet når som helst i løpet av prosessen.

4.0 FUNN OG DRØFTING

I denne delen av oppgaven skal jeg ta for meg hvilke funn jeg har kommet frem til gjennom intervjuene, samt arbeid med analyse av transkriberingene. Dette skal jeg drøfte i lys av teorien jeg har anvendt. I analysearbeidet av datamaterialet delte jeg funnene inn i to hovedkategorier som jeg skal ta for meg i denne delen av oppgaven: musikk som kommunikasjons- og uttrykksmåte og inkludering og samspill. Kategorien musikk som kommunikasjons- og uttrykksmåte har jeg valgt å dele inn i underkategoriene: kommunikasjon og verbalspråk, voksenrollen, spontansang, og utviklende interaksjoner. Dette for å skape bedre struktur og orden i oppgaven. Innholdet i hver av kategoriene vil variere ettersom enkelte av kategoriene er knyttet til flere refleksjoner og egne tanker. Alle kategoriene har likevel vært viktig for å kunne belyse tematikken. Jeg vil omtale informantene ved å kalle dem informant 1 og informant 2, og direkte sitater fra informantene vil markeres ved bruk av anførselstegn.

4.1 Musikk som kommunikasjons- og uttrykks måte

Et av spørsmålene jeg stilte informantene var hva de la i begrepet *barns musikalske uttrykk*. Informant 2 jobber som musikkterapeut med fokus på barn i alderen null til seks år, noe hen har jobbet med i over tjue år og har derved mye erfaring knyttet til arbeid med musikk rettet mot barn. Når jeg stilte dette spørsmålet svarte informant 2 at barns musikalske uttrykk kan være veldig mye. «Det handler om hvordan jeg velger å tolke det, og at jeg veldig ofte tolker barns uttrykk som musikalske uttrykk». Videre sier informant 2 at dette kan være alt fra en lyd, eller en rytme eller en bevegelse. Informant 2 legger til at det er viktig å kunne fange opp det barnet kommer med av uttrykk, enten det er verbale uttrykk eller nonverbale ved bruk av kroppsspråk som en bevegelse eller for eksempel banking på bordet. Dette kan man igjen lage en kommunikativ ramme ut av ved å ta i bruk musikk, ettersom musikk og kommunikasjon henger tett sammen. Dette skriver også Sæther (2019) om når han trekker frem at barn blir kjent med musikalske virkemidler og grunnelementer som rytme, tempo, klang og dynamikk gjennom musiske erfaringer. Dette blir derved de musikalske rammene som kan bidra til å gi barn et medium for uttrykk av tanker, følelser og opplevelser (Sæther (2019), i Sæther & Angelo, s. 23). Min forståelse av dette er at man kan knytte inn musikalske elementer i møte med barna ved å ta i bruk sang eller ulike instrumenter, da dette kan bidra til å skape noen musikalske rammer. Man kan også bruke musikalske elementer for å støtte barnets uttrykk og behov. Musikk blir derved et effektivt verktøy, da musikk fungerer som et universelt språk som er tilgjengelig for barn i alle aldre og med ulike behov.

Informant 1 er ansatt som pedagogisk leder i en konseptbarnehage som fokuserer på musikk, i tillegg til å ha grunnutdanning som faglærer i musikk. Informant 1 bruker derved musikk aktivt i løpet av barnehagehverdagen. På det samme spørsmålet svarte informant 1 «altså, jeg tenker at alle barn er musikalske». Videre legger hen til at de fleste barn er åpne for sanselige inntrykk og de ulike emosjonene som musikk kan gi, eksempelvis hvordan musikk kan bringe dem glede. Barn lever gjennom musikken, og musikken blir starten på den språklige utfoldelsen. Når de minste barna babler eller synger kan man stadig finne ulike melodier i det de uttrykker. Barn har musikken iboende i seg og skaper også mye musikk gjennom seg selv ved å lage en melodi eller en rytme. Derved blir det en viktig erfaringsmessig ting for å kunne oppleve å være tilstede i musikken, nettopp fordi man kan se hvordan de tar til seg musikken og alle inntrykkene. Teorien sier også noe om dette og at gjennom bevegelse og lyd er barn i samspill med omgivelsene sine helt fra fødselen av, nettopp fordi dem har en medfødt kommunikativ musikalitet (Vik et al., 2023, s. 136).

4.1.1 Kommunikasjon og verbalspråk

Videre spurte jeg informantene hvordan de har tatt i bruk musikk i sitt arbeid for å kunne støtte barns kommunikasjon og uttrykk. Her svarte informant 1 at allerede fra de går på småbarnsavdeling kan man ofte høre at barn synger en sang før de kan å snakke. Da bruker barna selve musikken i seg selv og ordene i sangen, i tillegg til visualisering og bilder av det de faktisk synger for å skape en forståelse og sammenheng mellom hva ordene de synger betyr. Nettopp fordi det ofte er en historie og en gang i det man synger om. Barna finner rytmen i det de synger om, i tillegg til at de danner en forståelse av hvordan ordene klinger. Ved at man forstår rytmen i ordene kan man etterhvert begynne å øve på ulike stavelser. Her kan man si at musikken blir verktøyet ved å eksempelvis ta i bruk rim og regler. Sæther (2019) snakker også om at varierte musikkaktiviteter som inkluderer elementer som rytme, betoning og intonasjon, har potensiale til å fremme utvikling av verbalspråket. Ettersom barns uttale av nye lyder bæres frem gjennom rytmen og melodien de allerede har kjennskap til og behersker (Sæther, 2019, i Sæther & Angelo, s. 82). Når personalet i barnehagen velger sanger som tydelig kombinerer ord og rytme, kan barnets forståelse av språket øke betydelig, hvis barna mestrer å finne meningsfulle sammenhenger i hvordan ordene følger hverandre (Sæther, 2019, i Sæther & Angelo, s. 85).

Informant 1 nevner at barn ofte bruker både musikken og ordene i sangene for å skape forståelse og sammenheng. Dette reflekterer det prosodiske nivået av talespråket, som Jederlund fremhever som grunnleggende for forståelse og produksjon av sammenhengende

tale (Jederlund, 2011, s. 65). Når barn synger, er de oppmerksomme på melodien, rytmen og intonasjonen i sangteksten, og dette gir dem en tidlig følelse av hvordan ordene skal uttales og settes sammen på en meningsfull måte. Dette viser hvordan musikk bidrar til å danne et viktig grunnlag knyttet til barnas videre språkutvikling. Videre nevner informant 1 at sangene som brukes i barnehagen ofte forteller historier som barna kan relatere til, og at barna bruker visualisering og bilder av det de synger om for å skape forståelse. Musikken, med sin emosjonelle kraft, gir barn mulighet til å knytte språket til meningsfulle situasjoner og følelsesmessige opplevelser, noe som kan støtte opp om deres forståelse og bruk av språket (Jederlund, 2011, s. 65).

Informant 2 påpeker at musikken i seg selv kan være motiverende for enkelte barn. I tillegg ligger mange musikalske uttrykk naturlig i oss. Når man beskriver kommunikasjon bruker man ofte musikalske termer, slik som puls, rytme og melodi. «Det er veldig lett å knytte musikk og språk eller musikk og kommunikasjon sammen». Videre legger hen til at hvis man skal tenke litt bredt rundt musikkbegreper, handler kommunikasjon om å møte barnets lyder ved å imitere eller speile de samme lydene. Dette kan gjøre at man fanger oppmerksomheten til barnet. Her kommer informanten inn på dette med førspråklig kommunikasjon. Sjøvik (2014) sier noe om at førspråklig kommunikasjon, også kalt for preverbal kommunikasjon er kommunikasjon gjennom bruk av signaler, eksempelvis lyder og gester (Sjøvik, 2014, s. 132). Dette kan være en måte å kommunisere på som ikke krever talespråk, eller tegn til tale eller bildekommunikasjon. Det er bare lyder, men det er noe man gjør sammen og kan være sammen om, som i seg selv kan være krevende for enkelte barn. Informant 2 legger også til at hvis man skal gå konkret inn på språkutvikling knyttet opp mot det å produsere verbalspråk, altså å produsere lyder og setningsmelodi, så sier det seg selv at dette er lettere å øve på gjennom sang og musikk. Ruud påpeker at sang og musikk gir barn en rik mulighet til å utvikle ordforråd, setningsstruktur og begrepsforståelse (Ruud, 1990, s. 146). Ved å bruke ulike instrumenter som en tromme, kan barn støttes i språkutviklingen. Trommen kan brukes til å spille ordrytmer, barnas navn eller andre ord og uttrykk, noe som kan fremme både musikalsk og verbalspråklig læring (Sæther (2019), i Sæther & Angelo, s. 86). Når det kommer til å lære seg et nytt verbal- eller skriftspråk er jevnaldrende som allerede snakker målspråket en viktig kilde. For barnehagebarn er det avgjørende å bli akseptert av andre barn som snakker dette målspråket, men for å oppnå aksept må man allerede ha en viss forståelse av språket (Kulset, 2018, s. 135). Kulset (2018) beskriver dette som det doble dilemmaet. Hun

påpeker videre at sang og musikk kan bidra til å løse dette doble dilemmaet ved å gi et felles repertoar av sanger som kan brukes i det sosiale fellesskapet.

4.1.2 Voksenrollen

I boka mer *musikk i barnehagefellesskapet!* påpeker Ingunn Gallefoss (2022) viktigheten av å inkludere musikk som en betydningsfull del av barnehagens kreative rutine (Gallefoss, 2022, s. 16). Her stiller hun også spørsmål ved om musikk brukes i barnehagen uten tilstrekkelig refleksjon over musikkens spesifikke betydning eller formål (Gallefoss, 2022, s. 16). Underveis i intervjuene kom personalet og voksenrollen tydelig frem i samtalen rundt tematikken. Personalet kan bidra til å blant annet inspirerer barna og skape engasjement. Informant 1 forteller hvordan barna ofte flokker seg rundt om man begynner å synge eller spille et instrument. Hen legger til «om sommeren pleier vi å ha bømme og tromme orkester ute i sandkassa, da er det kanskje gjerne en voksen som setter i gang ved å hente seg en bømme og begynne å tromme. Da ser man hvor fort det utvikler seg til å bli en utrolig samling rundt akkurat dette uttrykket». Barns utforskning av lyder ved å slå på bøtter eller lage lyder med bestikk på tallerkener kan legge grunnlaget for både musikalsk og sosialt samspill (Sæther (2019), i Sæther & Angelo, s. 26).

Innledningsvis i intervjuet nevner informant 2 at hen jobber med barn som har spesialpedagogiske vedtak etter jf. barnehageloven § 31 (2005), hvor noen av barna hen jobber med har autismespekterforstyrrelser. Sæther (2019) snakker om at barn med autismespekterforstyrrelser kan i nærkontakt med andre ha manglende evne til å vise gjensidighet i enkelte følelsesuttrykk. Derfor må den voksne kunne etablere former for kommunikasjon mellom seg og barnet, basert på de uttrykkene barnet faktisk viser. Dette kan for eksempel være gester, stemmemodulering, tempo eller rytme (Sæther (2019), i Sæther & Angelo, s. 78). Slik informant 2 også snakker om forutsetter dette at den voksne mestrer å observere barnets musikalske kompetanse slik at begge kan ta i bruk dette og bygge videre på det (Sæther (2019), i Sæther & Angelo, s. 78). Personalets rolle er avgjørende, da det er essensielt at barnehagen har kompetente voksne mestrer å legge til rette for kreative lærings- og dannelsesprosesser. Den gode barnehage kjennetegnes av et engasjert personale som søker kontinuerlig læring og er dedikert til å utvikle et inkluderende miljø som tar hensyn til hvert enkelt barns behov og potensiale (Mørland, 2014, s. 99).

4.1.3 Spontansang

Et annet spørsmål jeg stilte begge informantene var om de kunne komme med noen konkrete eksempler på musikalske uttrykk barna kommer med. Her svarte informant 1 at hen opplevde ofte at barna begynte med spontan sang. «Det er veldig morsomt når barn spontant begynner å synge sanger de er vant med fra barnehagen, men det er også veldig spennende å observere når de dikter opp sine egne sanger eller lager tullesanger». Hen legger til at dette på mange måter blir barnas første komposisjon, ved at de lager sin egen historie om noe som opptar dem. Eller at de spontant begynner å lage en rytme eller spille på et instrument. Spontansang refererer til vokale uttrykk som oppstår spontant uten struktur eller påvirkning fra en voksen. Det er en form for kommunikasjon, utforskning og lek, hvor barnet selv skaper sine egne vokale uttrykk gjennom improvisasjon, lek, kreativitet og personlige tolkninger, slik at musikken passer til øyeblikket barnet er i her og nå (Knudsen & Ågedal, 2023, s. 44-45). Videre sier informanten «jeg opplever at barna viser musikalske uttrykk gjennom det meste, og jeg opplever ofte at de etterspør musikk». Et konkret eksempel hen kom med var at barna skal leke en troll-lek og spør en voksen om å sette på Dovregubbens hall. Hen legger til at dette er fordi barna forstår at musikken kan bidra til å sette stemningen for leken.

4.1.4 Utviklende interaksjoner

På samme spørsmålet svarer informant 2 at hen tidligere på samme dag som intervjuet ble gjennomført hadde vært sammen med et barn som har masse lyder, men ikke noe særlig verbalspråk. De hadde hatt en musikkgruppe hvor de sang en *ha det bra* sang på slutten av økta. Etter å ha sunget den samme sangen fem til seks ganger synger plutselig dette barnet helt riktig tone på ordet *bra*, også forsvant oppmerksomheten et annet sted igjen. Informant 2 legger til «da tenkte jeg at vi faktisk sang sammen». Even Ruud snakker om at musikkterapi innebærer å bruke musikk for å gi enkeltpersoner nye måter å handle på (Ruud, 1990, s. 24). Gisle Fuhr fra den norske foreningen for musikkterapi (2019) utdyper dette ved å understreke at barn med ulike utfordringer har rett til å delta utfra egne forutsetninger, i tillegg til at man skal bli inkludert. Musikkterapi kan tilbys individuelt eller i gruppe. Musikkterapeutens fokus blir tidlig etablering av relasjon og samspill, med lek og improvisasjon som grunnlag for arbeidet. Sentralt i dette står å identifisere barnets ressurser, behov og interesser, samt å utvikle et tillitsfullt forhold for å støtte barnet (Fuhr, 2019). Videre forteller informant 2 om en annen opplevelse hen hadde med et barn som har autismespekterforstyrrelse som satt for seg selv og lekte med noen biler og var ikke så veldig interessert i å ha kontakt med de rundt seg. Barnet satt og sang svakt på sangen: *baby shark*. Når jeg begynte å synge med, snudde

barnet seg, og slik ble vi kjent. Veldig mange barn har mye musikk iboende i seg, enten de har spesialpedagogiske vedtak eller ikke, men det er viktig å klare å fange opp disse små øyeblikkene og ta vare på dem og kanskje gjøre noe mere ut av dem. Musikkterapi har som hovedmål å fremme personlig vekst og utvikling gjennom både sosialt og musikalsk samspill. Musikk begrenses ikke av et barns diagnose eller andre begrensninger. Musikken er en iboende del av alle barn, og de fleste barn har en naturlig åpenhet og sensitivitet overfor musikk (Vik et al., 2023, s. 137).

4.2 Inkludering og samspill

Noe som virket interessant å undersøke når jeg startet forskningsprosjektet var hvordan informantene med sine ulike utdanningsbakgrunner jobber med barns inkludering og samspill, ettersom mange barn med spesialpedagogiske vedtak etter jf. barnehageloven § 31 (2005), ofte blir trukket ut av barnegruppa når man skal jobbe med barnets individuelle tiltaksplan. Dette var grunnen til at jeg valgte å spørre informantene om hvordan dem jobber med inkludering og deltakelse for alle barn uavhengig av deres individuelle behov. Her hadde informantene to forskjellige vinklinger og perspektiver. Informant 1 forteller at hvis et barn ikke ønsker å delta når barnehagen arrangerer musikalsk samlingsstund eller konserter får de ofte andre alternative oppgaver de kan gjøre som en del av opplegget. Barnehagen jobber for at alle barna i barnegruppen skal føle seg inkludert og som en del av fellesskapet. Hen legger til «om et barn ikke ønsker å stå foran å synge på en konsert, så finner man gjerne måter å dra dem med på, enten det er ved at de får spille et instrument, sitte å tromme på tromma, eller de kan få styre lyden». Informant 1 sammenligner det med en koreografert dans. Man må ta bort reglene ved dansen først, da er det jo egentlig bare oppvarmingen igjen, og her gjør man jo mye av det samme som i koreografien. Helt til slutt legger informanten til at «jeg opplever ofte at barn som er skeptiske til å delta, ofte sitter på sidelinjen og observerer og når det kommer til selve konsertdagen så vil de gjerne være med». Slik jeg tolker dette forteller dette noe om hvordan man kan fjerne det skumle elementet og presset ved en konsert eller en musikkaktivitet. Informant 1 viser hvordan man kan bidra til å skape trygge rammer for barna i en slik aktivitet ved å gi dem en valgfrihet, samt at man åpner opp for at barna skal få delta på sine premisser, noe som gjør at de kan føle seg inkludert.

Dette snakker også Karianne Franck (2023) om når hun snakker om at inkludering retter fokuset mot fellesskapet. En slik musikkaktivitet informanten forteller om bygger på dette fellesskapet barna får seg i mellom gjennom å delta. Dette kan bidra til å styrke barnas sosiale

dimensjon, ved at de er aktive deltagere i musikkleken (Dronning Mauds Minne Høgskole, 2023, 2:28). Den psykiske dimensjonen som Franck også snakker om, tar for seg hvorvidt hvert enkelt barn føler seg inkludert og anerkjent i dette fellesskapet (Dronning Mauds Minne Høgskole, 2023, 4:17). Følelsen av å bli anerkjent kan øke ved at hvert enkelt barn får delta på sine premisser. Nettopp fordi en slik musikkaktivitet bringer barnegruppa sammen og kan styrke samholdet blant barna. Ulike musikkaktiviteter, på lik linje som konserten informant 2 forteller om handler om intersubjektiv deling. Gallefoss (2022) snakker om at musikk gir muligheter for å koble seg på hverandre og gi hverandre en delt oppmerksomhet. Delt oppmerksomhet og intersubjektiv deling dreier seg om at en gruppe mennesker deler en felles opplevelse, noe barna gjør i en slik sammenheng (Gallefoss, 2022, s. 26). Dette kan bidra til å skape samhörighet i gruppa.

På den andre siden snakker informant 2 om at ikke alle barn føler på inkludering og samspill når de må delta på lik linje med resten av barnegruppa. For enkelte barn kan det oppleves som kaotisk og stressende å måtte delta i fellesskapet sammen med de andre barna i barnegruppen. Mange barn er mye inne på avdelingen sammen med de andre, og ved at de har noen tilbud som foregår utenfor avdeling kan dette føre til at de blir litt mer avslappet og ikke så ansente. Informant 2 legger likevel til at dette er et tema som stadig er oppe til diskusjon og at hen nylig hadde lest en masteroppgave som omhandlet barn med autismespekterforstyrrelser og deres samspill seg i mellom. «dette har bidratt til å få meg til å kanskje begynne å tenke litt nytt, kanskje skal man være litt mindre opptatt av denne skjermingen?» Informant 2 jobber i stor grad med barn med autismespekterforstyrrelser. Barn med behov for særskilt hjelp eller støtte i barnehagen er en mangfoldig gruppe som har ulike grad av forsinkelse i sin kompetanseutvikling, språklig og sosialt. Barna kan også ha behov for læringsimpulser i lek eller samspill med andre barn (Befring & Næss, 2019, s. 23). Sæther (2019) sier noe om at barn med autismespekterforstyrrelser kan ha manglende forståelse for andres følelser og at dette kan føre til vanskeligheter med kommunikasjon og sosial tilknytning til andre barn (Sæther (2019), i Sæther & Angelo, s. 78). Informant 2 forteller at hen ofte forsøker å bruke det barnet har jobbet med på enetimer inn i samlinger med flere barn. Dette bygger på barnets individuelle styrker, noe som kan bidra til at barnet føler på mestring og opplever at samspillet med de andre barna kan oppleves litt enklere. Målet for barn med behov for særskilt hjelp eller støtte er å kunne optimalisere deres lærings- og utviklingsmuligheter (Befring & Næss, 2019, s. 23).

Begge informantene bruker musikk i stor grad i sitt arbeid, og begge informantene forteller om hvordan musikk er en viktig del av barnas hverdag. For å mestre en musikkaktivitet trenger man ikke være verbalt språklig god for å bli sosialt akseptert i fellesskapet. Musikken i seg selv, enten det er gjennom en rytme, en melodi, dynamikk eller tempo kan bidra til å skape samhandling og kommunikasjon, nettopp fordi musikken gjør at man kan uttrykke seg utover det verbalspråklige (Sæther (2019), i Sæther & Angelo, s. 22). Bodil Mørland (2014) nevner også noe om dette. Hun snakker om at barnehagen er en viktig arena for barn med særskilte behov ettersom de kan både ha glede og stor nytte av samhandling med andre barn i barnehagen. Dette kan nemlig bidra til å skape et viktig grunnlag for gode utviklings- og dannelsesprosesser gjennom samspill, læring, utfordringer og omsorg (Mørland, 2014, s. 98).

5.0 OPPSUMMERING OG AVSLUTNING

I mange barnehager har musikk en sentral plass i barnehagehverdagen. Slik jeg har sett nærmere på i denne oppgaven kan musikk spille en viktig rolle i barns utvikling, og særlig tilknyttet barns kommunikasjons- og uttrykksmåter. For barn med særskilte behov kan kommunikasjon og språk være så mangt, og det kan bestå av alt fra grunnleggende kommunikasjon gjennom lyder, kroppsspråk eller gester til avansert talespråk. Uavhengig av barnets funksjonsevne og kommunikasjons- og språk ferdigheter skal alle barn i barnehagen kunne føle seg hørt og forstått. Slik jeg også nevnte innledningsvis er musikk et kraftfullt verktøy med en unik evne til å formidle tanker, meninger og følelser (Ruud, 2019, s. 66). I tillegg til at musikk kan bidra til å berike våre erfaringer og skape samhørighet med andre (Ruud, 2019, s. 139).

I arbeidet med denne oppgaven har jeg sett informantenes svar og mine funn i lys av relevant teori. Gjennom innsamlingen av data har informantene gitt meg større innsikt i hvordan musikk kan ha positiv påvirkning på barns kommunikasjons- og uttrykksmåte hos barn med særskilte behov. Noe av det som har vist seg å være gjentakende og viktig gjennom hele prosessen med forskningsprosjektet er hvordan barns kommunikasjons- og uttrykksmåte påvirkes av det sosiale samspillet. Enten dette samspillet er mellom barn-barn eller mellom barn-voksen. Slik Sæther (2019) også er inne på handler kommunikasjon om et gjensidig samspill mellom mennesker og gjennom musikk kan man kommunisere og uttrykke seg på en måte som går utover det verbalspråklige (Sæther (2019), i Sæther & Angelo, s. 22).

Informantene har delt sine erfaringer med hvordan musikk kan bidra til å skape kommunikasjon og samhandling. Slik mine funn også peker mot er musikk og barns kommunikasjons- og uttrykksformer nært forbundet.

Ved bruk av intervju som metode har jeg fått muligheten til å dykke dypere inn i feltet og fått et godt innblikk i hvordan informantene arbeider med tematikken i hverdagen. Gjennom kvalitativ metode og intervju som innsamlingsstrategi har jeg fått innblikk i kun en liten del av studiet, ettersom jeg bare har gjennomført to intervjuer og dette derved ble utgangspunktet for mine funn. Begge informantene jeg har intervjuet har utdanning innenfor musikk, i tillegg til at de bruker musikk aktivt i jobbhverdagen og har et stort fokus knyttet til musikk. Dette kan ha påvirket forskningsprosjektet. Om jeg hadde fått andre svar hvis jeg hadde intervjuet noen som eksempelvis ikke hadde interesse felt eller et sterkt fokus på bruk av musikk i barnehagen er vanskelig å gi noe svar på. Om jeg skulle utdypet temaet og fortsatt

forskningen videre kunne det ha vært spennende å intervju enda flere informanter og utvide datainnsamlingen ved å intervju ansatte i barnehager som ikke har et sterkt fokus på musikk. Da kunne det vært interessant å sett nærmere på spesifikt hvordan personalet i barnehagen jobber med tematikken. Kanskje har man som barnehagelærer for lite kompetanse innenfor feltet og hvorfor musikk er viktig, samt hvordan musikk kan påvirke blant annet barns kommunikasjons- og uttrykksmåter. Kanskje er dette også grunnen til at enkelte blant personalet tenker det er skummelt å skulle holde på med musikk i barnehagen? Jeg opplever også at musikk og estetiske fag har fått mindre fokus de senere årene og kanskje kan dette også være med å påvirke musikkens plass i barnehagen. Dette kan jeg ikke si for sikkert, men jeg tror dette kunne vært interessant å forske videre på. Arbeidet med forskningsprosjektet har vært en spennende, lærerik og til tider utfordrende prosess som har ført til at jeg har fått ny og større innsikt i hvordan musikk kan aktivt brukes i barnehagehverdagen, samt hvilke positive virkninger den kan ha på barns kommunikasjons- og uttrykksmåter. Dette er kunnskap jeg ønsker å ta med meg videre inn i jobben som barnehagelærer.

Litteraturliste

- Barnehageloven. (2005). *Lov om barnehager* (LOV-2005-06-17-64). Lovdata.
https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2005-06-17-64/KAPITTEL_7#KAPITTEL_7
- Befring, E. & Næss, K.-A. B. (2019). Innledning og sammenfatning. I E. Befring, K.-A. B. Næss & R. Tangen (Red.), *Spesialpedagogikk* (6. utg., s. 23-48). Cappelen Damm Akademisk.
- Bergsland, M. D. & Jæger, H. (2022). Bacheloroppgaven. I M. D. Bergsland & H. Jæger (Red.), *Bacheloroppgaven i barnehagelærer utdanningen* (2. utg., s. 15-52). Cappelen Damm Akademisk.
- Busch, T. (2021). *Akademisk skriving: for bachelor- og masterstudenter* (2. utg.). Fagbokforlaget.
- Dalland, O. (2020). *Metode og oppgaveskriving* (7. utg.). Gyldendal.
- Dronning Mauds Minne Høgskole DMMH. (2023, 29. nov). *Inkluderende arena, Karianne Frank* [Video]. YouTube.
https://www.youtube.com/watch?v=37pvY53B0fs&ab_channel=DMMH-DronningMaudsMinneH%C3%B8gskole
- Fuhr, G. (2019, 24. juni). *Musikkterapi i barn og unges oppvekst*. Norsk forening for musikkterapi.
<https://www.musikkterapi.no/arbeidsfelt/2019/5/27/musikkterapi-barn-og-unge>
- Gallefoss, I. (2022). *Mer musikk i barnehagefellesskapet!* Fagbokforlaget.
- Jederlund, U. (2011). *Musik och språk: Ett vidgat perspektiv på barns språkutveckling och lärande*. Liber.
- Kaale, A. & Nordahl-Hansen, A. (2019). Barn og unge med autismespekterforstyrrelse. I E. Befring, K.-A. B. Næss & R. Tangen (Red.), *Spesialpedagogikk* (6. utg., s. 523-542). Cappelen Damm Akademisk.
- Knudsen, J. S. & Ågedal, L. L. (2023). Spontansang i barnas verden. I A. H. Balsnes, L. A. Hagen & S. Haukenes (Red.), *Sangglede og stemmebruk i barnehagen* (s. 43-55). Gyldendal.
- Kulset, N. (2018). Språk via sang. I S. Kibsgaard (Red.), *Veier til språk: I barnehagen* (s. 134-146). Universitetsforlaget.
- Kunnskapsdepartementet. (2017). *Rammeplan for barnehagen: Forskrift om rammeplan for*

barnehagens innhold og oppgaver. Udir.

<https://www.udir.no/contentassets/5d0f4d947b244cfe90be8e6d475ba1b4/rammeplan-for-barnehagen---bokmal-pdf.pdf>

Mørland, B. (2014). Barnehagen - en del av det profesjonelle støtte- og hjelpeapparatet. I P.

Sjøvik (Red.), *En barnehage for alle: Spesialpedagogikk i barnehagelærerutdanningen* (3. utg., s. 81-99). Universitetsforlaget.

NESH. (2021). *Forskningsetiske retningslinjer for samfunnsvitenskap og humaniora*. Hentet

fra: <https://www.forskningsetikk.no/globalassets/dokumenter/4-publikasjoner-som-pdf/forskningsetiske-retningslinjer-for-samfunnsvitenskap-og-humaniora.pdf>

NOU 2009: 41. (2009). *Kvalitet i barnehagen*. Kunnskapsdepartementet.

<https://www.regjeringen.no/contentassets/78fde92c225840f68bce2ac2715b3def/no/pdfs/stm200820090041000dddpdfs.pdf>

Personopplysningsloven. (2000). *Lov om behandling av personopplysninger* (LOV-2000-04-14-31). Lovdata. <https://lovdata.no/dokument/LTI/lov/2000-04-14-31>

Ruud, E. (2019). *Musikk og identitet* (2. utg.). Universitetsforlaget.

Ruud, E. (1990). *Musikk som kommunikasjon og samhandling: Teoretiske perspektiv på musikkterapien*. Solum.

Sjøvik, P. (2014). Samspill og samspillsvanser i de første leveåra. I P. Sjøvik (Red.), *En barnehage for alle: Spesialpedagogikk i barnehagelærerutdanningen* (3. utg., s. 127-144). Universitetsforlaget.

Sæther, M. & Angelo, E. (2019). *Barnet og musikken: Innføring i musikkpedagogikk for barnehagelærerstudenter* (3. utg.). Universitetsforlaget.

Thagaard, T. (2018). *Systematikk og innlevelse* (5. utg.). Fagbokforlaget.

Vik, A.-L. V., Thiedemann, M. & Nettum, L. B. (2023). Syng med beina, dans med øynene: sangens muligheter til å inkludere alle. I A. H. Balsnes, L. A. Hagen & S. Haukenes (Red.), *Sangglede og stemmebruk i barnehagen* (s. 135-147). Gyldendal.

Vedlegg

Vedlegg 1: Informasjons- og samtykkeskjema

Vil du delta i forskningsprosjektet

Musikkens betydning for barn med særskilte behov?

Formål

Mitt navn er Mathilde Nerby Stokk og jeg er 3. års student ved Dronning Mauds Minne Høgskole. Jeg skal gjennomføre et forskningsprosjekt for en bacheloroppgave hvor formålet er å utforske hvordan bruk av musikk i barnehagen kan styrke barns kommunikasjon og uttrykk hos barn med særskilte behov. Hvis du velger å delta i forskningsprosjektet vil opplysningene som kommer frem, ikke brukes til noe annet enn denne bacheloroppgaven.

Problemstillingen til bacheloroppgaven er:

«Hvordan kan bruk av musikk bidra til å styrke kommunikasjons- og uttrykksmåter hos barn med særskilte behov?»

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

- Dronning Mauds Minne Høgskole er ansvarlig for personopplysningene som skal behandles i prosjektet.
- Dronning Mauds Minne Høgskole er behandlingsansvarlig i dette forskningsprosjektet.

Hvorfor får du spørsmål om å delta?

Du blir spurt om å delta fordi

- Musikk blir brukt i barnehagens hverdag, og oppgaven skal handle om hvordan musikk kan brukes i arbeidet med barns kommunikasjon.

Hva innebærer det for deg å delta?

- Metodene som skal brukes for å samle inn data er intervju av barnehagelærer/pedagogisk leder og observasjon av barn.
- Det skal gjøres observasjoner av barn, for å se nærmere på hvordan musikk kan brukes i arbeid med barns kommunikasjon hos barn med særskilte behov.
- Det skal ikke samles inn personopplysninger av barna, og observasjonene skal være anonyme. Observasjonene skal kun brukes for å danne et grunnlag for spørsmål til

intervjuet som gjennomføres i etterkant. Det skal brukes fiktive navn og det tas hensyn til etiske retningslinjer knyttet til observasjon av barn.

- Kontaktopplysning til barnehagelærer/pedagogisk leder vil bli samlet inn.
- Intervju med barnehagelærer/pedagogisk leder vil bli tatt opp på lydopptaker.
- Observasjoner vil bli skrevet ned for hånd.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke samtykket tilbake uten å oppgi noen grunn. Alle dine personopplysninger vil da bli slettet. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller senere velger å trekke deg.

Ditt personvern – hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

- Vi vil bare bruke opplysningene om deg til formålene vi har fortalt om i dette skrivet. Vi behandler opplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket.
- Det er kun student Mathilde Nerby Stokk som har tilgang til personopplysningen.
- Dataen som kommer frem, vil bli slettet etter prosjektets slutt.
- Deltakere vil ikke kunne gjenkjennes i publikasjonen av oppgaven.
- Tiltak som er gjort for å sikre at ingen uvedkommende får tilgang til personopplysningene er det blir brukt passord på pc.
- Dataen transkriberes og slettes fortløpende etter gjennomført intervju.

Hva skjer med personopplysningene dine når forskningsprosjektet avsluttes?

Prosjektet vil etter planen avsluttes 26. april 2024. Etter prosjektslutt vil datamaterialet med dine personopplysninger slettes.

Hva gir oss rett til å behandle personopplysninger om deg?

Vi behandler opplysninger om deg basert på ditt samtykke.

På oppdrag fra Dronning Mauds Minne Høgskole har Sikt – Kunnskapssektorens tjenesteleverandør vurdert at behandlingen av personopplysninger i dette prosjektet er i samsvar med personvernregelverket.

Dine rettigheter

Så lenge du kan identifiseres i datamaterialet, har du rett til:

- Innsyn i hvilke opplysninger vi behandler om deg, og å få utlevert en kopi av opplysningene.

- Å få rettet opplysninger om deg som er feil eller misvisende.
- Å få slettet personopplysninger om deg.
- Å sende klage til Datatilsynet om behandlingen av dine personopplysninger.

Spørsmål

Hvis du har spørsmål til studien, eller ønsker å vite mer om eller benytte deg av dine rettigheter, ta kontakt med:

- Student: Mathilde Nerby Stokk, epost: mathildens@icloud.com
- Veiledere: Therese Paulsen og Jan Ketil Torgersen
- Vårt personvernombud: Tomas Christensen

Hvis du har spørsmål knyttet til vurderingen som er gjort av personverntjenestene fra Sikt, kan du ta kontakt via:

- Epost: personverntjenester@sikt.no eller telefon: 73 98 40 40.

Med vennlig hilsen

Prosjektansvarlig
Jan Ketil Torgersen

Student
Mathilde Nerby Stokk

Samtykkeerklæring

Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet «Bruk av musikk i spesialpedagogisk arbeid», og har fått anledning til å stille spørsmål. Jeg samtykker til:

- å delta i intervju

Jeg samtykker til at mine opplysninger behandles frem til prosjektet er avsluttet.

(Signert av prosjektdeltaker, dato)

Vedlegg 2: Intervjuguide 1 (Barnehagelærer)

Intervjuguide

Innledning

Jeg vil starte med å takke for du vil la deg intervjuet. Formålet med intervjuet er å hente informasjon for å kunne danne en forståelse av hvordan barnehagen tar i bruk musikk i arbeidet med språk og kommunikasjon hos barn med særskilte behov.

Spørsmål

Info om informanten

1. Hvilken utdanning har du?
2. Hvilken tilknytning har du til barnehagen? (stilling)
3. Hvor lenge har du jobbet i barnehage?
 - a. Hvor lenge har du jobbet i denne barnehagen?
4. Har du noe kompetanse innenfor musikk?
5. Hvordan har du tatt i bruk musikk i arbeidet ditt i barnehagen?
6. Hva legger du i begrepet «barns musikalske uttrykk»?

Barnehagens arbeid

1. Hvordan jobber dere med musikk i barnehagen/på avdelingen?
 - a. Hva er bakenforliggende teori eller forståelse for dette arbeidet?
2. Hvordan tilpasser dere musikkaktiviteter etter barnas alder, ønsker, behov og evner?
3. Hvordan tar dere i bruk musikk i barnehagehverdagen for å støtte barnas språkutvikling?
4. Hvilke musikalske uttrykk har dere observert at barna kommer med?
 - a. Kan du komme med noen konkrete eksempler?
5. Hvordan jobber barnehagen med inkludering og deltakelse for alle barn, uavhengig av deres individuelle behov, i ulike musikkaktiviteter?

Personalets arbeid

1. Kan du beskrive noen konkrete eksempler på hvordan personalet bruker musikk i arbeid med barns kommunikasjon og språkutvikling hos barn med særskilte behov?
 - a. Hvordan gjøres dette i praksis?

- b. Hvor ofte blir dette gjort? Er dette festet i eks. ukeplaner eller månedsplaner?
 - c. Er det barn som har musikk som et verktøy for språkutvikling som en del av deres individuelle tiltaksplan (ITP)?
2. Har personalet sett noen fordeler ved å bruke musikk som et verktøy for å styrke barns språkferdigheter?
 - a. Hvis ja - hvilke?
3. Hvordan evaluerer personalet effekten av musikkaktiviteter på barnas språkutvikling og kommunikasjonsferdigheter?

Dine erfaringer

1. Kan du dele noen bemerkelsesverdige endringer som har blitt observert hos barn med særskilte behov som har deltatt i musikkbaserte aktiviteter?
2. Har barnehagen noe opplæring/kompetanseutvikling som tilbys personalet for å kunne styrke personalets evne til å bruke musikk som et verktøy for kommunikasjon og uttrykk?
3. Har dere møtt på noen utfordringer i dette arbeidet?
 - a. Hvis ja – hvilke og hvordan har dere jobbet med dette?
 - b. Hvis nei – hva med de i personalgruppa som ikke har interessefeltet sitt innenfor musikk?

Oppsummering

1. Er det noe annet du ønsker å legge til?

Takk for intervjuet og for tiden din.

Vedlegg 3: Intervjuguide 2 (Musikkterapeut)

Intervjuguide

Innledning

Jeg vil starte med å takke for du vil la deg intervjuet. Formålet med intervjuet er hente informasjon for å kunne danne en forståelse av hvordan man kan ta i bruk musikk i arbeidet med språk og kommunikasjon hos barn med særskilte behov.

Spørsmål

Info om informanten

7. Hvilken utdanning har du?
 - a. Hva innebærer denne jobben?
8. Hvor lenge har du jobbet med barn i alderen 0-6 år?
9. Hva legger du i begrepet «barns musikalske uttrykk»?

Ditt arbeid

6. Hvordan jobber du med musikk med barn fra 0-6 år?
 - a. Hva er bakenforliggende teori eller forståelse for dette arbeidet?
7. Hvordan tilpasser du musikkaktiviteter etter barnas alder, ønsker, behov og evner?
8. Hvilke musikalske uttrykk har du observert at barn kommer med?
9. På hvilken måte kan musikk støtte barns kommunikasjon?
 - a. Hvilke hjelpemiddel, verktøy tar du i bruk i dette arbeidet?
 - b. Hvordan legger du opp en musikkaktivitet?
10. Hvordan evalueres effekten av en musikkaktivitet knyttet til barns språkutvikling og kommunikasjonsferdigheter?

Ditt arbeid inn mot barnehagene

1. Hvordan jobber du inn mot barnehagen?
 - a. Hvor mange barnehager har du tilknytning til?
 - b. Hvor ofte er du innom i barnehagene?
2. Hvordan kommer barnehagene i kontakt med deg?
 - a. Hvordan fungerer samarbeidet mellom de ulike instansene?

3. Hvordan jobber personalet med språk og musikk knyttet opp mot barn med særskilte behov når du ikke er tilstede?
4. Tilbys personalet noe veiledning/kompetanseutvikling for å kunne videreføre arbeidet med musikk og språk?
5. Hvordan jobber du med inkludering av alle barn inn mot barnegruppa?

Arbeid med kommunikasjon og språk

4. Hva legger du i begreper som «kommunikasjon og språkutvikling»?
5. Kan du beskrive noen konkrete eksempler på hvordan du bruker musikk i arbeid med barns kommunikasjon hos barn med særskilte behov?
 - a. Hvor ofte blir dette gjort? Er dette festet i eks. ukeplaner eller månedsplaner?
 - b. Er det barn som har musikk som et verktøy for språkutvikling som en del av deres individuelle tiltaksplan (ITP)?
6. Hva kan innholdet i et slikt vedtak være når det kommer til språk?
 - a. Hvem er det som har fattet et vedtak på at det er en musikkterapeut som skal settes inn?
7. Har du sett noen fordeler ved å bruke musikk som et verktøy for å styrke barns språkferdigheter?
 - a. Hvis ja - hvilke?
8. Har du møtt på noen utfordringer i dette arbeidet?
 - a. Hvis ja – hvilke og hvordan har du jobbet med dette?

Oppsummering

1. Er det noe annet du ønsker å legge til?

Takk for intervjuet og for tiden din.

Vedlegg 4: Godkjenning fra SIKT

22.04.2024, 13:29

Meldeskjema for behandling av personopplysninger

Vurdering av behandling av personopplysninger

Referansenummer

494112

Vurderingstype

Automatisk ⓘ

Dato

14.02.2024

Tittel

Hvordan bruke musikk som kommunikasjonsverktøy i barnehagen?

Behandlingsansvarlig institusjon

Dronning Mauds Minne – Høgskole for barnehagelærerutdanning / Seksjon for musikk

Prosjektansvarlig

Jan Ketil Torgersen

Student

Mathilde Nerby Stokk

Prosjektperiode

19.02.2024 - 26.04.2024

Kategorier personopplysninger

Alminnelige

Lovlig grunnlag

Samtykke (Personvernforordningen art. 6 nr. 1 bokstav a)

Behandlingen av personopplysningene er lovlig så fremt den gjennomføres som oppgitt i meldeskjemaet. Det lovlige grunnlaget gjelder til 26.04.2024.

[Meldeskjema](#)